ZNAKI JAK Z NAZCA

Tajemnice Borów Dolnośląskich

AUTOR:
© MACIEJ BORYNA
TOWARZYSTWO BORY DOLNOŚLĄSKIE
SZPROTAWA 2026

Słabo poznane Bory Dolnośląskie nie przestają zadziwiać. Niezwykła historia tych niemal bezludnych terenów, przez dekady zastrzeżonych dla tajnych potrzeb wojskowych, pozostawiła fascynujące pamiątki dostrzegalne tylko z powietrza.

Przez wieki była to rozległa puszcza porastająca wcześniejsze polodowcowe plaże i wydmy. Dopiero w XVIII wieku założono pośrodku borów odcięte od świata osady Pogorzele *(niem. Neuvorwerk)* i Studziankę *(niem. Armadebrunn)* w dawnym powiecie szprotawskim. Po II wojnie światowej przestały istnieć, bo powstał tu poligon bombowy Armii Radzieckiej oraz zapasowy schron dowodzenia Północnej Grupy Wojsk. Dziś zwiedzanie porośniętych gęstą roślinnością ruin i zgliszczy obu osad jest jak odkrywanie antycznych ośrodków cywilizacji. Wojsko opuściło wschodnią flankę Borów Dolnośląskich w 1992 roku, a pięć lat później wojewoda legnicki utworzył w jej miejsce Przemkowski Park Krajobrazowy.

Towarzystwo Bory Dolnośląskie oraz działające w jego strukturach Muzeum Ziemi Szprotawskiej od lat badają, odkrywają, dokumentują, opracowują i publikują wyniki swoich prac o tajemnicach pradawnej puszczy. Jednym z bardzo pomocnych narzędzi analitycznych są dane z lotniczego skanowania laserowego, dzięki którym widzimy to, czego ani z ziemi, ani poprzez zasłonę roślinności dostrzec nie możemy. Niektóre z ujawnionych obiektów są już popularne i posiadają swoje potoczne nazwy, jak np. „Ślad Ufo”, a w rzeczywistości zarys owalnej zabudowy słynnego osiedla Reemtsma z czasów III Rzeszy.

Poniższa prezentacja zawiera zestawienie najciekawszych obiektów wraz z identyfikacją, na ile pozwala na to nasza wiedza. Nadmienić należy, że aktywność gospodarcza człowieka i czynniki naturalne powodują stopniowe zanikanie opisywanych odcisków antropomorficznych. Tym bardziej zasługują one na udokumentowanie jako dowody historyczne. Obecnie stanowią jedną z atrakcji Przemkowskiego Parku Krajobrazowego. Być może te wybrane zostaną objęte ochroną ze względu na znaczenie dla dziedzictwa kulturowego.

RYS. 1: „ŚLAD UFO”

Listę znaków – obiektów otwiera wspomniany powyżej „Ślad Ufo” (rys. 1), przedstawiający rzeczywiście rzadko spotykany i nietypowy jak dla obszarów leśnych ślad po zabudowie. W okresie III Rzeszy potentat tytoniowy Philip Reemtsma wybudował w tym miejscu osiedle robotników leśnych, rozlokowane na planie koła.
Więcej o Pogorzelach

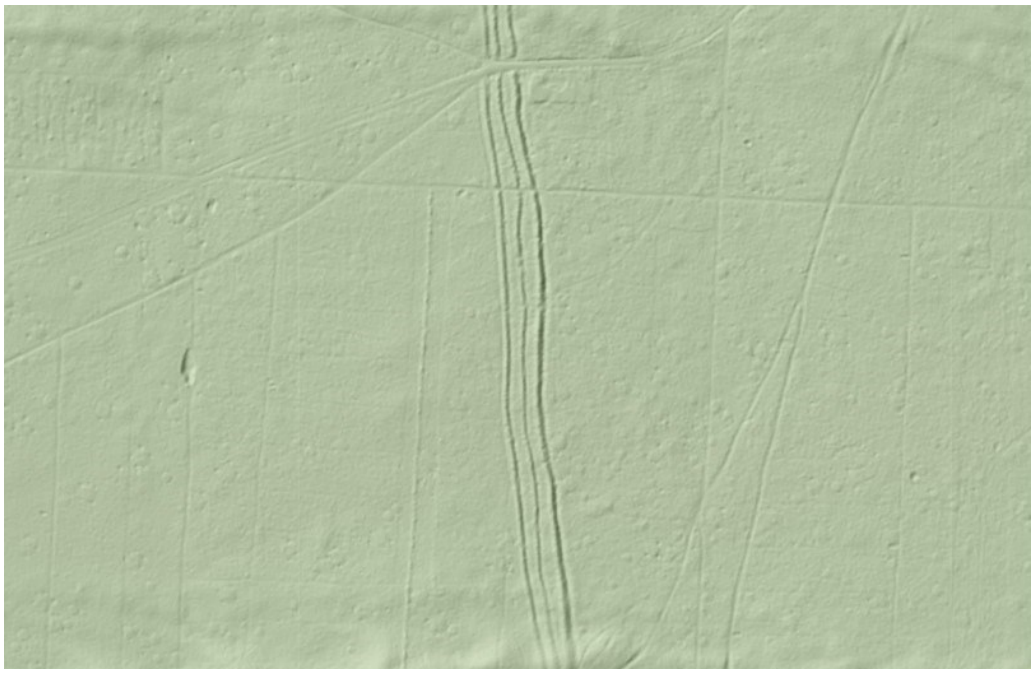

RYS. 2: „POTRÓJNY WĄŻ”

Obiekt o nazwie „Potrójny wąż” (rys. 2) ciągnie się przez wschodnie Bory Dolnośląskie na długości wielu kilometrów. To fragment ciągu południowego Wałów Śląskich – najdłuższego zabytku archeologicznego w Polsce. W późnym średniowieczu pełniły funkcję zapory granicznej Księstwa Głowskiego. Wały Śląskie są już objęte ochroną prawną.

RYS. 3: „CZAPKA Z ANTENKAMI”

Niektórzy będą zaskoczeni, że rysunek „Czapka z antenkami” to pozostałość po obiekcie wojskowym, a mianowicie po lotnisku – widmo. Zarys lotniska służył radzieckim pilotom startującym z lotniska pod Szprotawą do doskonalenia celności trafień. Poniżej obiektu doskonale widać liczne leje po eksplozjach wzdłuż fikcyjnego pasa startowego. Teoria zakładająca, że lotnisko – widmo miało także zmylać wroga (NATO), jest prawdopodobna.

RYS. 4: „DRZEWKA”

Rys. 4 to kontynuacja lotniska - widmo przedstawionego na rys. 3. Linie główne imitują ciągi dojazdowe do poszczególnych schronohangarów lotniczych. Mimo dziesiątek lat działalności poligonu jeszcze dziś czytelne są ślady po dużo starszych mielerzach – stosach do wypalania węgla drzewnego. Węgiel drzewny wypalano w Borach Dolnośląskich jeszcze w XIX wieku.

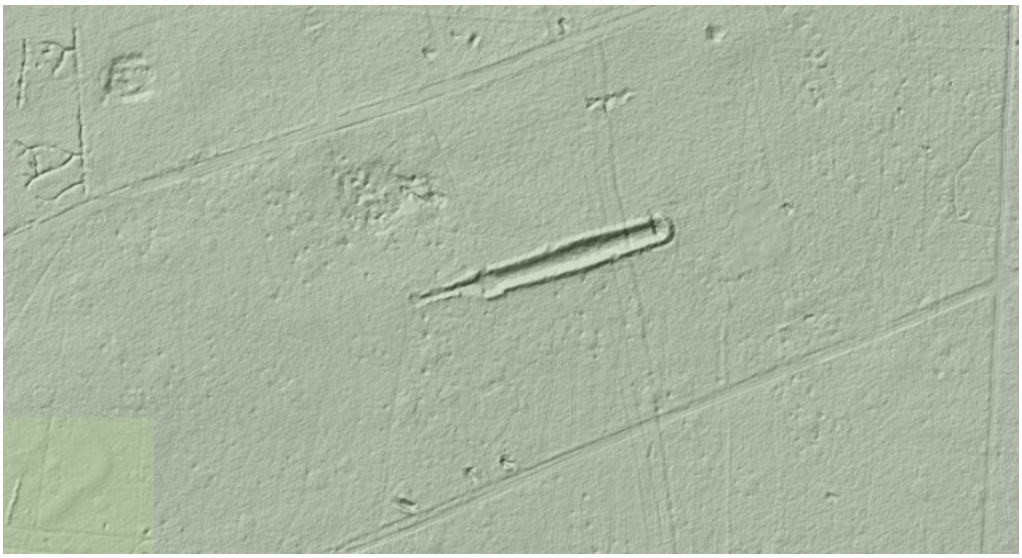

RYS. 5: „CYGARO”

Przeznaczenie obiektu „Cygaro” (rys. 5) rozpoznajemy dzięki archiwalnym mapom z lat 30. XX wieku. To pozostałość po strzelnicy we wsi Studzianka vis a vis placu sportowego, z czytelnymi ziemnymi kulochwytami.
Więcej o wsi Studzianka

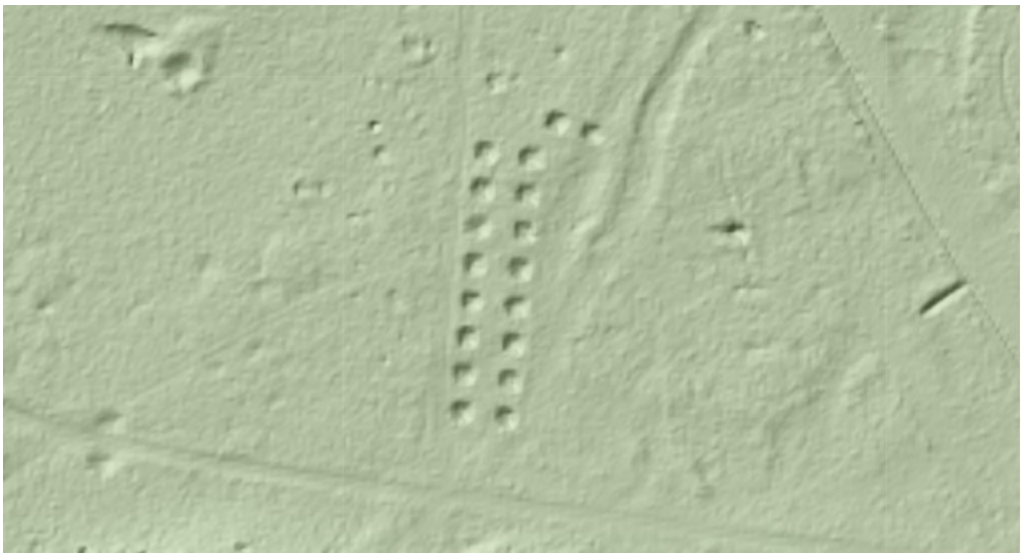

RYS. 6: „GĄSIENICA”

Ciąg regularnie rozmieszczonych równych otworów w ziemi (rys. 6) za wyjątkiem jednej pary to nadal zagadka.

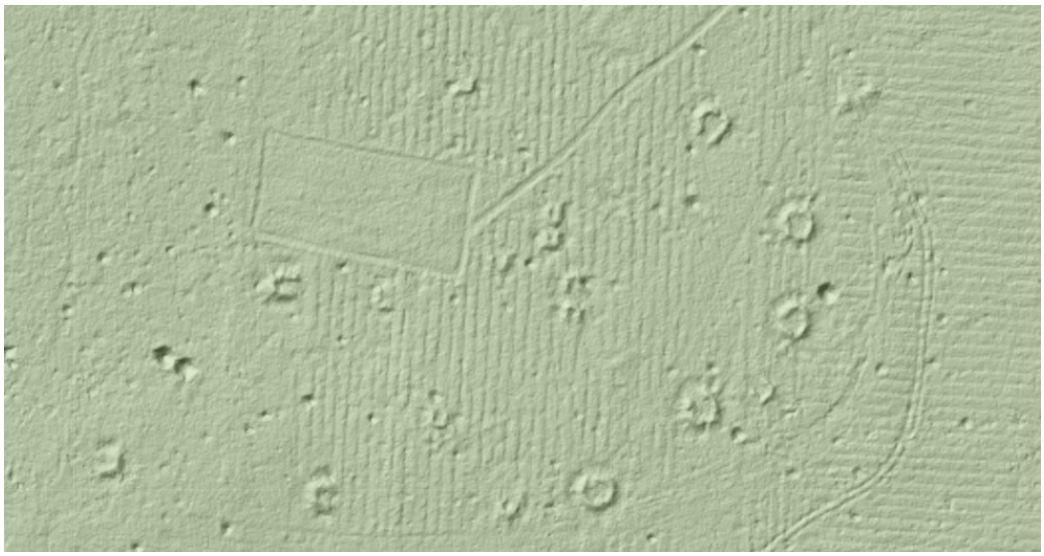

RYS. 7: „ŁAŃCUSZEK”

Kolejne obiekty ziemne przy lotnisku - widmo. To prawdopodobnie imitacje obwałowanych ziemią stanowisk obrony przeciwlotniczej (rys. 7).

RYS. 8: „PODKOWY”

Podkowy (rys. 8) - tu mamy najpewniej także do czynienia z poradzieckimi obiektami wojskowymi, a mianowicie z pięcioma okopami dla wozów bojowych.

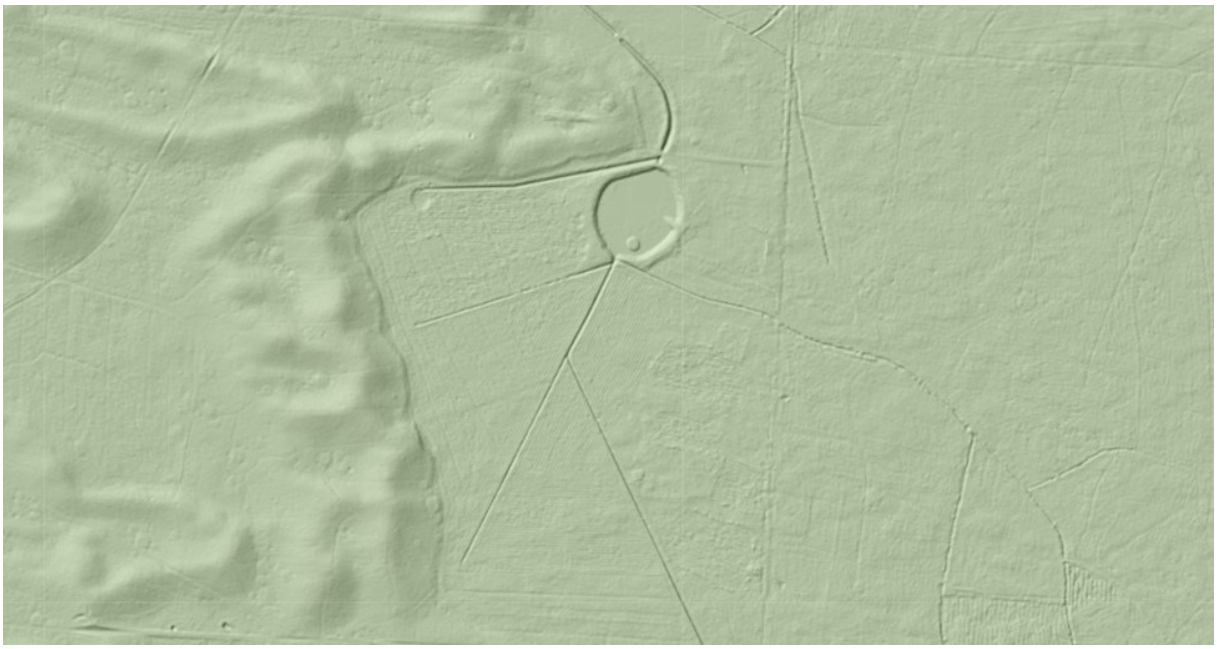

RYS. 9: „RYBAK”

Postać zarzucająca sieć (rys. 9) to kompozycja rowów melioracyjnych ze zbiornikiem wodnym na granicy mokradeł i wydm w pobliżu Biernatowa.

AUTOR:
© MACIEJ BORYNA
TOWARZYSTWO BORY DOLNOŚLĄSKIE
SZPROTAWA 2026

SKORZYSTANO Z MATERIAŁÓW SERWISU GEOPORTAL
HTTPS://MAPY.GEOPORTAL.GOV.PL